

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת מכות ד' י"ג
פרשת תולדות | כ"ג-כ"ט בחשוון (12-18 לנובמבר)

דף ז': עדים קרובי משפחה

קרוב משפחה אינו יכול להיות עד, ואיננו יכול להעיד על שום דבר שקשור לקרוב שלו. למשל: ראובן אינו יכול להעיד בבית דין: אחי שמעון אינו חייב לפלוני כסף.

בתלמוד מופיע דין מענין שהתפתח בבית המדרש:

פעם בית דין דן בהלואה מסוימת, והופיעו שני עדים ורצו להעיד נשאלו הלואה חייב כסף למלוה. **להלואה הזו היה גם ערב, שהתחייב שאם הלואה לא ישלם את הכסף הוא ישלם אותו למלוה.**

כאשר שאלו את שני העדים אם הם קרובים של הלואה או של המלוה הם השיבו: לא!

מפני כך **רב פפא חשב שאפשר לקבל אותם לעדות.** אבל אחד האמוראים טען בפניו: **אי אפשר לקבל אותם לעדות כי הם קרובים של הערב, וגם הוא קשור להלואה.**

דף ח': דין רוצח בשוגג

הפרק השני במסכת הוא פרק "אלו הן הגולין". פרק זה עוסק באנשים שחייבים גלות מפני שהם הרגו בשוגג.

חשוב לדעת שלא כל רוצח חייב גלות. רק רוצח בשוגג חייב גלות, אבל רוצח שהיה אנוס פטור מגלות. גם רוצח במזיד פטור מגלות.

במשנה הראשונה בפרק נאמר שאם אדם דלה חבית בחבל והעלה אותה ונשמט החבל ונפלה החבית על אדם והרגתו - פטור מגלות. אם אדם שלשל חבית כלפי מטה - חייב. הוא הדין אם אדם עלה בסולם ונפל על מי שעמד למטה והרגו - פטור, אם ירד בסולם - חייב.

ההבדל בין המקרים הוא **שכאשר החבית או האדם עולים כלפי מעלה האפשרות שיפלו נדירה ולכן הרוצח דומה לאנוס, אך באופן של ירידה הוא נחשב שוגג.**

דף ט': ערי מקלט

התורה צוה להפריש **שש ערי מקלט**. רוצח בשוגג נמלט אל עיר המקלט ושם אין רשות לגואל הדם - קרובו של ההרוג - לעשות לו מאומה, אך אם הוא יוצא משם רשאי גואל הדם להרגו.

שש ערי המקלט מחולקות כך: שלוש בעבר הירדן, אותן הפריש משה רבנו, והן: קצר במדבר, רמות בגלעד, גולן בכשן. יהושע בן נון הפריש **שלוש ערים נוספות בארץ ישראל, והן: חברון, שכם וקדש.**

שלוש הערים שבארץ ישראל מכוונות מול שלוש הערים שבעבר הירדן. חברון ניצבת בקו ישר מול בצר, שכם מול רמות וקדש מול גולן.

מן התלמוד

סדר נזיקין,
מסכת מכות, דף י"ב

"אמר ריש לקיש: שלוש טעויות עתיד שרו של אדום לטעות, דכתיב "מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה". טועה שאינה קולטת אלא **בצר** והוא גולה לבצרה, טועה שאינה קולטת אלא שוגג והוא מזיד היה, טועה שאינה קולטת אלא אדם והוא מלאך הוא"

תלאת - שלוש
קרתא - עיר

הסבר: ריש לקיש דורש מהפסוקים בישעיהו שלעתיד לבוא עתיד שרה של אדום, היא רומא הרשעה, לטעות ולחשוב שהוא יכול להיצל מעונשו בעיר בצר, אך בסופו של דבר הוא יענש על חטאיו.

2 | מתולדותיו

מוקי בצר

(נולד תש"ה-1945)

מוקי בצר הוא איש צבא לשעבר, מקים יחידת שלדג ומפקדה הראשון, ומהמשתתפים במבצע יונתן. **בצר נולד בנהלל, ואת שירותו הצבאי עשה ביחידות מובחרות כמו סיירת צנחנים, שקד, אגוז ומטכ"ל. לחם במלחמת ששת הימים ומלחמת יום כיפור, והשתתף במבצעים רבים, ביניהם מבצע "ארגז" לחטיפת קצינים סורים, מבצע "אביב נעורים", וההשתלטות על המחבלים במעלות ובבית שאן.** בעקבות מלחמת יום כיפור הקים בצר את יחידת שלדג. בשנת תשל"ו (1976) השתתף במבצע יונתן כסגנו של יוני נתניהו, ולקח פיקוד על המבצע לאחר שזה נפצע אנושות. בשנת תשס"ה (2005) הקים מוקי בצר, ביחד עם ד"ר יוסי לשם, מכינה קדם צבאית לפיתוח מנהיגות חברתית. המכינה הנקראת "מנשרים קלו" שוכנת בבית ספר שדה מעגן מיכאל. בצר חי ביישוב תמר.

דף י': ערי מקלט בעבר הירדן

העובדה שבעבר הירדן היו שלוש ערי מקלט, כמו בארץ ישראל. מעוררת שאלה קשה: הרי בעבר הירדן התגוררו שנים וחצי שבטים בלבד, ואילו בארץ ישראל התגוררו תשעה וחצי שבטים, אם כן, מדוע בשני המקומות עשו שלוש ערי מקלט? הרי בעבר הירדן התגוררו מעט אנשים ובארץ ישראל התגוררו אנשים רבים!

תשובת התלמוד היא שהתורה ידעה שבגלעד מצויים רוצחים ולפיכך נזקקו בעבר הירדן לערי מקלט מרובות יותר ביחס לאוכלוסיה. עוד לומדים בדף זה שבית דין צריך לדאוג לרוחת יושבי ערי המקלט, שתהיה להם שם פרנסה, שיהיה להם מקור למי שתיה וכיצא בדבר, וכן אם תלמיד גלה לעיר מקלט על רבו ללכת אליו וללמדו שם תורה.

דף י"א: מי כתב את הפסוקים האחרונים בתורה?

שמונת הפסוקים האחרונים בתורה, בסוף חומש דברים מתארים את פטירתו ואת קבורתו של משה רבנו: "וימת שם משה עבד ... ויקבר אותו בגיא בארץ מואב מול בית פעור ולא ידע איש את קברתו עד היום הזה... ויכפו בני ישראל את משה בערבת מואב שלשים יום ויתמו ימי כבי אכל משה", **אם משה רבנו כבר נפטר, מי כתב פסוקים אלה?**

נחלקו בכך תנאים:

יש אומרים שיהושע בן נון הוא שכתבם. יש אומרים כי משה רבנו כתבם בנבואה עוד לפני שהתרחשו. חז"ל מספרים שהוא כתבם מפני ה' כשדמעות זולגות מעיניו.

★ | מן ההיסטוריה

מבצע "אביב נעורים"

מבצע "אביב נעורים" היה מבצע של צה"ל שהתרחש בליל ח' ניסן תשל"ג (10.4.1973), ובמהלכו תקפו כוחות מסיירת מטכ"ל, חטיבת הצנחנים ושייטת 13 מספר יעדים של פת"ח והחזית העממית בכירות ובאזור צידון. המבצע נערך בתגובה לגל התקפות טרור שביצעו ארגוני המחבלים, ופיקד עליו תא"ל עמנואל שקד. הכוחות הלוחמים הגיעו בסטי"לים אל חופי לבנון, ונחתו על החוף בסירות גומי, שם פגשו את אנשי המוסד שאספו מידע על היעדים. במבצע נהרגו שלושה מבכירי פת"ח, ועוד כ-100 אנשי פת"ח נוספים. כמו כן, פוצצה יחידה 101 משרדים, בתי-מלאכה לייצור ותיקון מוקשים, רקטות, תחמושת ונשק. הכוח הישראלי איבד שני חיילים. המבצע גרם לעזוזה קשה בארגון הפת"ח.

דירתו של כמאל עוואן בבית הדירות בביתר לאחר ביקור אנשי סיירת מטכ"ל במסגרת מבצע אביב נעורים (תא"ל ניר מאור מוזיאון ההעפלה וחיל הים)

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

♥ | על המפה

תמרת

תמרת הוא יישוב קהילתי היושב בגליל התחתון, סמוך למושב נהלל. הוא שייך למועצה אזורית עמק יזרעאל וממוקם בתוך הגן הלאומי "שמרון". בסמוך לו נמצאים תל שמרון ושמורת טבע תל שמרון. **תמרת נוסד בשנת תשמ"א (1981) ביזמת המתיישבים, בני העמק והסביבה,** ובהתאם להחלטת ועדת השרים לענייני התיישבות. קודם לכן, שם היישוב נקרא על שם קיבוץ תימורים, שאנשיו שהו במקום זה בין השנים תש"ז-תשי"ד (1947-1954), לפני שעברו לדרום הארץ. כיום מונה תמרת למעלה מ-400 משפחות וחיים בו יותר מ-2,000 תושבים, שרובם עובדים מחוץ ליישוב.

בתי היישוב תמרת (מצילומי יהודית גרעין-כל)

דף י"ב: כהן חלל

לכהן אסור להיטמא למתים, ומוותר לו לעבוד בבית המקדש. לישראל מותר להיטמא למתים אכל אסור לו לעבוד בבית המקדש. מי הוא זה שמוותר לו להיטמא למתים, ומצד שני אם עבד בבית המקדש עבודתו כשרה?

התשובה היא חלל. חלל הוא כהן שנולד מנישואין שנעשו באיסור, כגון: מכהן שנשא גרושה. הוא מכונה "חלל" כי הוא מחולל מקדושת הכהונה. החלל דינו כישראל ומוותר לו להיטמא למתים אף על פי שאביו כהן, ובכל זאת התורה קובעת שאם הוא עובד בבית המקדש עבודתו כשרה כדיעבד.

דף י"ג: ערי הלויים

שקט לוי לא קיבל נחלה בארץ ישראל עם יתר השבטים. תפקידם של בני לוי והכהנים הוא לעבוד בבית המקדש והם מתפרנסים ממתנות כהונה ולויה.

היכן התגוררו הלויים? **התורה ציותה שכל שבט יפריש כמה ערים ובהן יתגוררו הלויים והכהנים. הם קיבלו את שש ערי המקלט ועוד ארבעים ושתים ערים, יחד ארבעים ושמונה.**

ערי הלויים יכולות לשמש כערי מקלט, ורוצח בשגגה שנמלט לנשם, העיר קולטת אותו ומגינה עליו מגואל הדם.

עוד לומדים בתלמוד ששקשהיו בני ישראל במדבר וטרום הופקשו ערי מקלט, אם היה רוצח בשגגה, הוא היה גולה למחנה לויה. מחנה לויה היה מקום סביב המשכן בסמוך אליו, ויתר ישראל חנו סביב מחנה לויה.

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

תלמוד ישראלי- הדף היומי לילדים, מחבר ומגיש את לימוד התלמוד, מגביר אהבת תורה ומעצים את התא המשפחתי והקהילתי.

הפרויקט כולל- שבעה כרכים המקיפים את כל דפי התלמוד עפ"י סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בעשרות אלפי עותקים, דף פייסבוק [f](#), 60 סרטונים ב- [YouTube](#) בשיתוף ערוץ מאיר עם כוכבי הילדים אסי וטוביה.

לפתיחת מוקד לימוד כקהילה או בית ספר למרצים: **ענבל הלל רכזת פרויקטים**
03-9250274 | inbalh@medison.co.il | טל.

התשובות לשאלות נמצאות בעלון זה

ג. כִּמָּה עֲרֵי מְקֻלָּט צוֹתָהּ הַתּוֹרָה לַהֲקִים?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם). הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

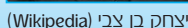
***בפיקוח רואה חשבון**

1963/תשכ"ג

נפטר נשיא המדינה השני - יצחק בן צבי

יחקק בן צבי ז"ל (תרמ"ה-תשכ"ג, 1864-1963) היה נשיאה השני של מדינת ישראל, היסטוריון ומראשי תנועת העבודה בארץ ישראל. בן צבי נולד באוקראינה, היה פעיל ציוני וייסד את תנועת "פועלי ציון". בשנת תרס"ז (1907) עלה לארץ והיה ממקימי ארגון השומר. בן צבי היה אחד מהחותרים על מגילת העצמאות. לאחר הקמת מדינת ישראל נבחר לחבר הכנסת מטעם מפא"י. בכנסת הראשונה היה חבר ועדת הפנים ובכנסת השנייה היה חבר ועדות הפנים והכנסת. בין תפקידיו הציבוריים היה יו"ר הוועד הלאומי וחבר ועד הקהילה בירושלים. כחוקר עסק בתולדות עם ישראל וארץ ישראל והתמקד בחקר קהילות ישראל השונות, בראשן עדות המזרח. הוא נבחר לנשיא המדינה בשנים תשי"ב (1952), תשי"ז (1957) ותשכ"ב (1962).

יחקק בן צבי (Wikipedia)

דבר תורה לשולחן שבת

לפעמים מילה אחת קטנה עושה את כל ההבדל. את זאת לימדו אותנו חז"ל על הפסוק: **"הֵקֵל קוֹל יַעֲקֹב וְהִיָּדִים יָדִי עֲשׂוּ"**.
חז"ל ביקשו להפנות את תשומת ליבנו למילה אחת קטנה שהיא ההבדל העמוק בין יעקב לעשו. כאשר יעקב ניגש אל אביו יצחק הוא פנה אליו ואמר לו כך: **"וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל אָבִיו... קוֹם נָא שָׁבָה וְאָכַלְהָ מִצִּידִי בְּעֶבֶר תִּבְרַכְנִי נַפְשָׁךְ"**. כאשר עשו ניגש אל אביו הוא אמר לו כך: **"וַיַּעַשׂ גַּם הוּא מִטְעָמִים וַיָּבֵא לְאָבִיו וַיֹּאמֶר לְאָבִיו יָקָם אָבִי וַיֹּאכַל מִצִּיד בְּנִי בְּעֶבֶר תִּבְרַכְנִי נַפְשָׁךְ"**. לכאורה דברי יעקב ועשו נראים ממש דומים, אבל חז"ל הפנו את תשומת ליבנו למילה אחת שיעקב אמר ועשו לא אמר: **"נָא"**. על כך יאמר ה"כלי יקר", שזה בדיוק ההבדל בין ענווה לגאווה: **"יעקב דבר בלשון תחנונים 'קום נא שבה', אין נא אלא בקשה, ועוד אמר לו לישב ולאכול דבר איתו בלשון נוכח, אבל עשו לא אמר לו לקום מן המקום אשר הוא עומד שם ולישב במקום המוכן לאכילה, ולא הזכיר לשון נא, ודבר בלשון נסתר מרוב רום לבבו"**.

! | יש לי מושג | צידוק הדין - "ברוך דיין האמת"

כאשר נפטר לאדם אחד מקרוביו, הוא מברך את ברכת **"ברוך דין האמת"**. ברכה זו נקראת צידוק הדין, משום שהאדם מצדיק את דינו של הקב"ה ומבין שגם הדברים המצערות שנראים לנו רעים, נעשים למעשה מתוך משפט צודק.

למדנו בעלון על ערי המקלט ועל מיקומן.

**כְּתִבוּ אֶת שְׁמוֹת הָעֵרִים לִפְי הַמִּיקוּם
וְהַסֵּדֶר הַמֵּתָאִים, אַחַת מוֹל הַשְּׁנִיָּיה:**

בבשן _____ מול _____

בגלעד מול _____

במדבר _____ מול _____

